

Niniejszy dokument nie stanowi doręczenia w trybie art. 15 zzs⁹ ust. 2 ustawy COVID-19 (Dz.U.2021, poz. 1842)

Sygn. akt I ACa 509/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 października 2022 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Jerzy Bess
-----------------	----------------

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 27 października 2022 r.
w Krakowie

sprawy z powództwa K. K. (1), B. K. i K. K. (2)

przeciwko T. S.A.
w W.

o zapłatę i rentę

na skutek apelacji strony pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego w Kielcach

z dnia 2 marca 2021 r., sygn. akt I C 3208/18

1. oddala apelację;
2. zasądza od strony pozwanej na rzecz każdej z powódek kwoty po 2.700 zł (dwa tysiące siedemset złotych) tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.

SSA Jerzy Bess

Sygn. akt I ACa 509/21

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Kielcach, zaskarżonym wyrokiem z dnia 2 marca 2021 r. sygn. akt I C 3208/18, w sprawie z powództwa B. K., K. K. (1) i K. K. (2), przeciwko T.S.A. w W. o zapłatę zadośćuczynienia, odszkodowania i rentę:

I. zasądził od pozwanego na rzecz B. K. kwotę 66.750 zł tytułem zadośćuczynienia wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 1 listopada 2018 r. do dnia zapłaty;

II. zasądził od pozwanego na rzecz B. K. kwotę 20.000 zł tytułem odszkodowania wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 1 listopada 2018 r. do dnia zapłaty;

III. zasądził od pozwanego na rzecz B. K. tytułem renty kwoty po 450 zł miesięcznie, począwszy od miesiąca października 2018 r., płatne w terminie do 10 – go dnia każdego miesiąca wraz z ustawowymi odsetkami na wypadek uchybienia płatności którejkolwiek z rat do dnia zapłaty;

IV. oddalił powództwo B. K. w pozostałym zakresie;

V. zasądził od pozwanego na rzecz B. K. kwotę 8.525 zł tytułem kosztów procesu;

VI. zasądził od pozwanego na rzecz K. K. (1) kwotę 66.400 zł tytułem zadośćuczynienia wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 1 listopada 2018 r. do dnia zapłaty;

VII. oddalił powództwo K. K. (1) w pozostałym zakresie;

VIII. zasądził od pozwanego na rzecz K. K. (1) kwotę 6.229,28 zł tytułem kosztów procesu;

IX. zasądził od pozwanego na rzecz K. K. (2) kwotę 71.700 zł tytułem zadośćuczynienia wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 1 listopada 2018 r. do dnia zapłaty;

X. zasądził od pozwanego na rzecz K. K. (2) kwotę 20.000 zł tytułem odszkodowania wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 1 listopada 2018 r. do dnia zapłaty;

XI. zasądził od pozwanego na rzecz K. K. (2) tytułem renty kwoty po 450 zł miesięcznie, począwszy od miesiąca października 2018 r., płatne w terminie do 10 – go dnia każdego miesiąca wraz z ustawowymi odsetkami na wypadek uchybienia płatności którejkolwiek z rat do dnia zapłaty;

XII. oddalił powództwo K. K. (2) w pozostałym zakresie;

XIII. zasądził od pozwanego na rzecz K. K. (2) kwotę 8.772 zł tytułem kosztów procesu;

XIV. nakazał pobrać na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Kielcach tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych:

1. od K. K. (1) kwotę 95,45 zł z roszczenia zasądzzonego na jej rzecz w punkcie VI wyroku,

2. od pozwanego kwotę 2.090,51 zł.

W rozważaniach prawnych, które zostaną przedstawione w części dotyczącej zakresu zaskarżenia, Sąd Okręgowy przedstawił m.in. następujące motywy swego rozstrzygnięcia:

Powództwo B. K. i K. K. (2) o zapłatę zadośćuczynienia i odszkodowania oraz przyznanie renty w całości zasługuje na uwzględnienie (powództwa oddalone zostało w minimalnym stopniu w zakresie odsetek), zaś powództwo K. K. (1) o zapłatę zadośćuczynienia niemalże w całości zasługuje na uwzględnienie.

Stosownie do treści przepisu art. 446 § 4 k.c. Sąd może także przyznać najbliższym członkom rodziny zmarłego odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę. Przepis ten dodany został do art. 446 ustawą z dnia 30 maja 2008 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2008 r., nr 116, poz. 731), która weszła w życie w dniu 3 sierpnia 2008 r. Z uwagi więc na fakt, że pokrzywdzony S. K. zginął w wypadku samochodowym, który miał miejsce w dniu (...) r., znajduje on zastosowanie w niniejszej sprawie. Przyznanie zadośćuczynienia pieniężnego ma na celu zrekompensować krzywdę za naruszenie prawa do życia w rodzinie i ból spowodowany utratą najbliższej osoby (wyrok SA w Lublinie z dnia 7 lipca 2009 r., II AKA 44/09, LEX nr 523973), naruszenie bowiem prawa do życia w rodzinie stanowi dalece większą dolegliwość psychiczną dla członka rodziny zmarłego niż w przypadku innych dóbr, a jej skutki rozciągają się na całe życie osób bliskich.

Stwierdzić zatem należy, iż co do zasady strona pozwana odpowiada za zapłatę na rzecz powódek zadośćuczynienia na podstawie przepisu art. 446 § 4 k.c.

Jak również wynika z ustalonego w sprawie stanu faktycznego, w zaistniałej sytuacji najlepiej odnalazła się K. K. (1), gdyż śmierć S. K. wywołała najmniejsze reperkusje w jej psychice. W odróżnieniu od matki i młodszej siostry nie rozwinęła zaburzeń depresyjnych, lecz zaburzenia subdepresyjne o charakterze reaktywnym, adaptacyjnym. Powódka po śmierci ojca przejęła części obowiązków, stała się osobą decyzyjną jak wcześniej ojciec, a dla siostry przejęła funkcje matki. K. K. (1) zajęła się organizacją pogrzebu ojca. Obecnie pracuje zawodowo, pomaga matce w utrzymaniu rodziny, czuje obowiązek wsparcia i pomocy matce i siostrze. Obecnie K. K. (1) nie przejawia zaburzeń o nasileniu klinicznym i prawidłowo funkcjonuje w rolach społecznych.

Odnosząc się do wysokości przyznanego zadośćuczynienia należy wskazać, że zadośćuczynienie pieniężne za krzywdę moralną spowodowaną utratą osoby bliskiej jest tylko pewnym surogatem, bo nie da się inaczej tej krzywdy naprawić. Zależy od wrażliwości osób poszkodowanych, ale generalnie w każdym przypadku trzeba uznać, że śmierć osoby bliskiej jest dla nich bolesnym ciosem przeżywanym nie tylko w momencie powzięcia o niej wiadomości (por. uzasadnienie wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 14 grudnia 2007 r., I ACa 1137/07). Roszczenie to nie ma na celu wyrównać straty poniesione przez członków najbliższej rodziny zmarłego, lecz ma pomóc dostosować się do nowej rzeczywistości. Ma także złagodzić wywołane utratą osoby bliskiej. Przy ustalaniu wysokości zadośćuczynienia należy mieć na uwadze, że jego celem jest wyłącznie złagodzenie doznanej przez poszkodowanego krzywdy (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 lipca 2002 r., V CKN 1114/00). Pojęcie „sumy odpowiedniej” w istocie ma charakter nieokreślony, niemniej jednak w judykaturze wskazane są kryteria, którymi należy się kierować. Ma ono mieć przede wszystkim charakter kompensacyjny, wobec czego jego wysokość nie może stanowić zapłaty symbolicznej, lecz musi przedstawiać jakąś ekonomicznie odczuwalną wartość. Jednocześnie wysokość ta nie może być nadmierną w stosunku do doznanej krzywdy, ale musi być „odpowiednia” w tym znaczeniu, że powinna być – przy uwzględnieniu krzywdy poszkodowanego – utrzymana w rozsądnych granicach, odpowiadających aktualnym warunkom i przeciętnej stopie życiowej społeczeństwa (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 września 2001 r., III CKN 427/00). Bogate orzecznictwo Sądu Najwyższego w tym zakresie wskazuje, iż przy ustaleniu wysokości zadośćuczynienia należy mieć na uwadze całokształt okoliczności sprawy nie wyłączając takich czynników jak wiek poszkodowanego, rozmiar doznanej krzywdy, stopień cierpień psychicznych, ich intensywność, czas trwania, długotrwałość. Kompensacie podlega doznana krzywda, a więc w szczególności cierpienie, ból i poczucie osamotnienia po śmierci najbliższego członka rodziny.

W przekonaniu Sądu powyższe okoliczności wskazują, iż wypłacone powódkom tytułem zadośćuczynienia kwoty: na rzecz B. K. 28 250 zł od ubezpieczyciela oraz 5 000 zł od sprawcy wypadku (łącznie kwota 33 250 zł), K. K. (1) 18 60 zł od ubezpieczyciela i 5 000 zł od sprawcy (łącznie 23 600 zł) oraz K. K. (2) 28 300 zł od ubezpieczyciela nie stanowią odpowiednich kwot w rozumieniu przepisu art. 446 § 3 k.c.

Podkreślić bowiem należy, iż w niniejszej sprawie doniosłe znaczenie ma charakter i długotrwałość bólu oraz psychicznych cierpień powódek, albowiem z uwagi na rodzaj doznanej krzywdy w istocie będą odczuwały rozpacz po stracie męża i ojca do końca życia - oceniając bowiem według kryteriów obiektywnych, nie ulega wątpliwości, iż krzywda wywołana śmiercią męża i ojca jest jedną z najbardziej dotkliwych - z uwagi na rodzaj i siłę więzów rodzinnych, tym bardziej, że powodowie odbierają śmierć S. K. w młodym wieku (w chwili śmierci miał(...) lat) jako zakłócenie naturalnego porządku. Podkreślić należy, iż w przedmiotowej sprawie krzywda jest tym bardziej dotkliwa, że śmierć S. K. nastąpiła w wypadku komunikacyjnym, nagle i nieoczekiwanie. Zdaniem więc Sądu wstrząs psychiczny i cierpienia moralne B. K. wywołane śmiercią męża, trauma i poczucie osamotnienia oraz pustki po jego śmierci, rodzaj i intensywność więzi łączącej powódkę z mężem, pozwalają na przyjęcie, iż łączna kwota 100 000 zł stanowić będzie odpowiednie zadośćuczynienie dla powódki, tym bardziej że jak wynika z ustalonego w sprawie stanu faktycznego, B. K. tak naprawdę nadal nie zamknęła procesu żałoby po mężu. Tak ustalona przez Sąd w niniejszej sprawie wysokość zadośćuczynienia jest – w ocenie Sądu – adekwatna także do aktualnych stosunków majątkowych w społeczeństwie, nie będąc ani rażąco niską, ani też rażąco wygórowaną, odpowiadając w pełni

ocenionej całościowo krzywdzie wyrządzonej powódce. Jako że powódka B. K. tytułem zadośćuczynienia otrzymała od pozwanego ubezpieczyciela kwotę 28 250 zł oraz od sprawy wypadku kwotę 5 000 zł, zasądzono na rzecz powódki tytułem dalszego zadośćuczynienia kwotę 66 750 zł.

Zdaniem Sądu wstrząs psychiczny i cierpienia moralne wywołane śmiercią ojca, poczucie osamotnienia i pustki po jego śmierci, rodzaj i intensywność więzi łączącej powódkę z S. K., pozwalają na przyjęcie, iż również dopiero łączna kwota 100 000 zł tytułem zadośćuczynienia stanowić będzie odpowiednie zadośćuczynienie dla powódki za doznaną krzywdę. Jako że powódka K. K. (2) tytułem zadośćuczynienia otrzymała od pozwanego ubezpieczyciela kwotę 28 300 zł, zasądzono na jej rzecz tytułem dalszego zadośćuczynienia kwotę 71 700 zł.

Co do roszczenia tytułem zadośćuczynienia K. K. (1) również należy przyjąć, iż była ona bardzo mocno związana z ojcem. W wyniku tragicznej śmierci ojca doznała wstrząsu psychicznego. Ojciec mieszkał z najbliższymi, przez całe dzieciństwo córek miał z nimi codzienny kontakt i wychowywał je. Zauważyć jednakże należy, iż K. K. (1) najlepiej zniosła proces żałoby, w przeciwieństwie do matki i młodszej siostry nie rozwinęły się u niej zaburzenia depresyjne. Zdaniem więc Sądu wstrząs psychiczny i cierpienia moralne wywołane śmiercią ojca, rodzaj i intensywność więzi łączącej powódkę z S. K., pozwalają na przyjęcie, iż łączna kwota 90 000 zł tytułem zadośćuczynienia stanowić będzie odpowiednie zadośćuczynienie dla K. K. (1) za doznaną krzywdę. Z uwagi zaś na fakt, że pozwany wypłacił powódce z tego tytułu kwotę 18 600 zł, nadto otrzymała ona od sprawcy wypadku kwotę 5 000 zł, zasądzono na jej rzecz tytułem dalszego zadośćuczynienia kwotę 66 400 zł, co do kwoty 10 000 zł tytułem zadośćuczynienia oddalając powództwo jako wygórowane.

Co do kwestii odsetek od kwot zasądzonych na rzecz powódek w punktach I, VI, IX wyroku wskazać należy, iż orzeczenie zasądzające zadośćuczynienie nie ma charakteru konstytutywnego - nie uzasadnia użyte w art. 445 § 1 k.c. oraz w art. 446 § 4 k.c. sformułowanie "sąd może", gdyż nie oznacza to, że przyznanie zadośćuczynienia może nastąpić wyłącznie na podstawie orzeczenia sądu, nie jest bowiem wyłączone dobrowolne uznanie odpowiedzialności z tego tytułu bez korzystania z drogi sądowej i zaspokojenie takiego roszczenia przez dłużnika (zob.: wyrok S.A. w Gdańsku z dnia 7 czerwca 2013 r., I ACa 229/13, Lex nr 1344021). Odsetki zatem należały się powódkom nie od daty wyrokowania w przedmiocie należnych im zadośćuczynień, lecz stosownie do treści art. 481 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 455 k.c. stanowiącego, iż jeżeli termin spełnienia świadczenia nie jest oznaczony ani nie wynika z właściwości zobowiązania, świadczenie powinno być spełnione niezwłocznie po wezwaniu dłużnika do wykonania. W orzecznictwie ugruntowany jest zaś obecnie pogląd, iż obowiązek zaspokojenia roszczenia odszkodowawczego wynikającego z czynu niedozwolonego nie staje się wymagalny w dacie czynu niedozwolonego czy w dacie wniesienia powództwa o zapłatę, lecz w dacie wezwania dłużnika do zaspokojenia roszczenia.

Z przedłożonych w niniejszej sprawie dokumentów wynika zaś, że powódki zgłosiły stronie pozwanej szkodę pismem z dnia 24 września 2018 r. (podkreślić przy tym należy, że żądania zgłoszone przez powódki w ww. piśmie obejmowały takie roszczenia, które nie przekraczają kwot wypłaconych im dobrowolnie przez ubezpieczyciela i dochodzonych w niniejszym postępowaniu). Zgodnie zaś z treścią przepisu art. 817 § 1 k.c. ubezpieczyciel obowiązany jest spełnić świadczenie w terminie trzydziestu dni, licząc od daty otrzymania zawiadomienia o wypadku.

Wskazać jednakże należy, że w niniejszej sprawie powódki nie wykazały, by pismo dokładnie w dacie 24 września 2018 r. zostało doręczone pozwanemu. Jak zaś wynika z akt postępowania likwidacyjnego, pierwszą datą pewną w której należy przyjąć, że pismo faktycznie wpłynęło do ubezpieczyciela jest dzień 1 października 2018 r., gdyż w tej dacie ubezpieczyciel poinformował właściciela pojazdu, że wpłynęło takie zgłoszenie szkody. Powyższe oznacza, że trzydziestodniowy termin do spełnienia świadczenia upływał w dniu 31 października 2018 r. Przyjąć zatem należy, iż strona pozwana od dnia 1 listopada 2018 r. pozostawała w opóźnieniu z zapłatą należnych powódkom zadośćuczynień.

Z tego też względu odsetki od kwoty zasądzonych na rzecz powódek w punktach I, VI, IX wyroku zasądzono od dnia 1 listopada 2018 r., a nie - jak o to wnosiły powódki - od dnia 25 października 2018 r.

Mając powyższe na uwadze orzeczono jak w punktach I, IV, VI, VII, IX i XII wyroku.

Co do żądania przez powódki B. K. i K. K. (2) zapłaty odszkodowań z tytułu pogorszenia się ich sytuacji życiowej po śmierci S. K. wskazać należy, iż zgodnie z treścią przepisu art. 446 § 3 k.c. sąd może przyznać najbliższym członkom rodziny zmarłego stosowne odszkodowanie, jeżeli wskutek jego śmierci nastąpiło znaczne pogorszenie ich sytuacji życiowej. Z tego też względu zasądzono na rzecz powódek B. i K. K. (2) kwoty po 20 000 zł tytułem odszkodowania wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 1 listopada 2018 r. do dnia zapłaty; o odsetkach orzeczono z analogicznych przyczyn jak w przypadku zadośćuczynienia, oddalając powództwo w zakresie odsetek za okres przed dniem 1 listopada 2018 r.

Z tych też względów orzeczono jak w punktach II, IV, X i XII wyroku.

Co do żądania powódek B. i K. K. (2) zasądzenia na ich rzecz renty, wskazać należy, iż zgodnie z treścią przepisu art. 446 § 2 zdanie pierwsze k.c. osoba, względem której ciążył na zmarłym ustawowy obowiązek alimentacyjny, może żądać od zobowiązanego do naprawienia szkody renty obliczonej stosownie do potrzeb poszkodowanego oraz do możliwości zarobkowych i majątkowych zmarłego przez czas prawdopodobnego trwania obowiązku alimentacyjnego.

Krąg podmiotów uprawnionych do renty wyznacza istnienie obowiązku alimentacyjnego, obciążającego zmarłego w stosunku do osoby pośrednio poszkodowanej przez jego śmierć. Nie wystarczy jednak, aby podmiot tylko należał do kręgu potencjalnie uprawnionych do żądania alimentów od zmarłego, lecz konieczne jest, aby spełnione zostały ustawowe przesłanki aktualizujące obowiązek świadczenia.

Co do B. K. wskazać należy, iż pomiędzy małżonkami na podstawie art. 27 k.r.o. istnieje obowiązek alimentacyjny o charakterze bezwzględny i nie uchyla go zdolność małżonka do samodzielnego utrzymania się z pracy zarobkowej lub prowadzonej działalności gospodarczej, co kwalifikuje małżonków do kręgu uprawnionych z art. 446 § 2 k.c. znajduje wyraz zarówno w orzecznictwie, jak i u przedstawicieli doktryny. Przepis art. 446 § 2 k.c. uzależnia skuteczne domaganie się zasądzenia renty od istnienia obowiązku alimentacyjnego po stronie osób zmarłych (art. 128, art. 133 k.r.o.), ich możliwości zarobkowych i majątkowych oraz zakresu potrzeb uprawnionego (art. 135 § 1 k.r.o.)

Należy więc przyjąć, iż na zmarłym S. K. ciążył ustawowy obowiązek alimentacyjny również wobec B. K., albowiem była ona jego żoną, ponadto nie pracowała zawodowo, zajmowała się domem i wychowaniem dzieci - to mąż był jedynym żywicielem rodziny i wyłącznie on łożył na jej utrzymanie i taki podział obowiązków był uzgodniony pomiędzy małżonkami. Aktualnie zaś uwagi na stan zdrowia psychicznego powódka nie jest faktycznie w stanie podjąć pracy zarobkowej, a jej jedyny dochód stanowi renta po mężu która nie wystarcza na jej utrzymanie – powódce pomaga finansowo i rzeczowo starsza córka K., nadto na bieżące koszty utrzymania siebie i młodszej córki powódka od śmierci męża wydatkowała poczynione przez małżonków oszczędności. Uwzględniając zatem nawet minimalne koszty utrzymania osoby dorosłej uznać należy, iż renta pobierana przez powódkę B. K. z ZUS nie zapewnia jej egzystencji nawet na minimalnym poziomie, poniżej progu ubóstwa. Z tego też względu zasądzono na jej rzecz kwoty po 450 zł miesięcznie tytułem renty.

Z tego też względu Sąd orzekł jak w punktach III i XI wyroku.

Na zasadzie art. 100 k.p.c. wobec częściowego uwzględnienia żądania powódki K. K. (1), koszty procesu zostały pomiędzy stronami stosunkowo rozdzielone. Powódka K. K. (1) poniosła koszty procesu w łącznej kwocie 7 737 zł, na którą złożyły

Z tych też względów orzeczono jak w punkcie VIII wyroku.

W punkcie XIV wyroku orzeczono o obowiązku uiszczenia przez strony nieuiszczonych kosztów sądowych na zasadzie art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, według zasady, że kwotę tą nakazano pobrać od stron w proporcji, w jakiej wygrały one i przegrały one sprawę, z uwzględnieniem, iż sprawa dotyczyła roszczeń trzech powódek.

Pozwany apelacją zaskarżył niniejszy wyrok w :

1. pkt III w całości,
2. pkt. VI co do kwoty 20.000 zł,
3. pkt I, II, VI, IX, X w zakresie odsetek od dnia 1 listopada 2018 do dnia zapłaty,
4. pkt VIII i XIV pkt.2 w zakresie zasądzonych kosztów, które w przypadku uwzględnienia apelacji winny ulec proporcjonalnemu zmniejszeniu.

Zaskarżonemu wyrokowi zarzucił:

1. naruszenie prawa materialnego tj. art. 446 §4 k.c. poprzez nieodpowiednią ocenę kryteriów ustalania wysokości zadośćuczynienia skutkującą przyjęciem, że zasądzona na rzecz powódki K. K. (1) kwota 66.400 złotych jest kwotą odpowiednią za doznaną przez nią krzywdę w związku ze śmiercią ojca S. K., gdy tymczasem zadośćuczynienie w tej wysokości w konkretnym stanie faktycznym niniejszej sprawy jest nadmiernie wygórowane w stosunku do rozmiaru krzywdy, mając na uwadze okoliczności i sytuację życiową powódki na dzień zdarzenia szkodzącego;
2. naruszenie prawa materialnego tj. art. 446 § 2 k.c. poprzez uznanie, że należna dla powódki B. K. renta kompensująca jej wszelkie potrzeby zaspokajane w małżeństwie winna wynosić 450 zł miesięcznie, w sytuacji, gdy dochody zmarłego wynosiły przed śmiercią ok. 2.000 zł netto, a w gospodarstwie domowym na utrzymaniu zmarłego była jeszcze małoletnia córka K., co do której Sąd ustalił obowiązek alimentacyjny na poziomie 1.000 zł, nadto przy braku uwzględnienia okoliczności, że powódka B. K. otrzymuje w ramach renty po zmarłym mężu świadczenie z ZUS-u w wysokości miesięcznie 642 zł netto, co czyni ustaloną dodatkowo rentę dla powódki w wysokości 450 zł miesięcznie nieuzasadnioną w świetle jej dotychczasowego poziomu życia i potrzeb, a także możliwości zarobkowych zmarłego.
3. naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. poprzez wadliwe ustalenie w oparciu o zgromadzone w sprawie dowody wysokości uzyskiwanych przez zmarłego dochodów i potrzeb powódki B. K. skutkujące ustaleniem nieuzasadnianej renty dla powódki w kwocie 450 zł miesięcznie,
4. naruszenie art. 481 § 1 k.c. w związku z art. 446 §3 i 4 k.c. poprzez przyjęcie, że kwoty zasądzone tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę przez każdą z powódek jak i kwoty zasądzone dla powódek B. K. i K. K. (2) tytułem stosownego odszkodowania podlegają zasądzeniu z odsetkami od dnia 1 listopada 2018 roku do dnia zapłaty, w sytuacji, gdy winne one być naliczane od dnia wyrokowania, zwłaszcza, że sam proces w tej sprawie trwał dwa lata, z uwagi na okoliczność konieczności wyjaśniania spornych kwestii, i dopiero ten całokształt dowodów w postaci opinii biegłych lekarzy dotyczących stanu zdrowia powódek oraz opinii biegłego szacującego dochodowość gospodarstwa małżonków K., pozwolił Sądowi na orzekanie w tej sprawie, co nie powinno skutkować negatywnie dla pozwanego w zakresie obciążania go odsetkami za ten okres.

Na podstawie podniesionych zarzutów pozwany wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa w zaskarżonej części i zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego za II instancję od powodów na rzecz pozwanego oraz orzeczenie o kosztach procesu zasądzonych w I instancji zgodnie z zasadą proporcjonalności.

Powódki w odpowiedzi na apelację, wniosły o:

1. oddalenie apelacji;
2. zasądzenie od pozwanego na rzecz powódek zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za II instancję.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Na wstępie wskazać należy, że Sąd Apelacyjny podziela ustalenia faktyczne Sądu I instancji i poczynione na ich podstawie rozważania prawne, uznając je za własne. Wobec faktu, że argumentacja apelacji jest w istocie powtórzeniem stanowiska przedstawionego przez pozwanego w toku postępowania przed Sądem I instancji, do której Sąd ten odniósł się w motywach swego rozstrzygnięcia, zbędnym jest ponowne przytaczanie tych motywów, które jak wskazano powyżej Sąd II instancji podziela i uznaje za własne.

Ponadto odnosząc się do konkretnych zarzutów apelacji, wskazać należy, że pozwany zarzuciła naruszenie przepisów postępowania art. 233 § 1 k.p.c., poprzez naruszenie obowiązku wszechstronnego rozważenia całości materiału dowodowego i dokonanie ustaleń faktycznych w sposób korzystny dla powoda a niekorzystnych dla pozwanej.

W pierwszej kolejności należy wskazać, iż w orzecznictwie Sądu Najwyższego podnosi się, iż „dla skuteczności zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. nie można poprzestać na stwierdzeniu, że dokonane ustalenia faktyczne są wadliwe, odnosząc się do stanu faktycznego, który w przekonaniu skarżącego odpowiada rzeczywistości. Niezbędne jest wskazanie przyczyn, które dyskwalifikują postępowanie sądu w zakresie ustaleń. Skarżący powinien zwłaszcza wskazać, jakie kryteria oceny zostały naruszone przez sąd przy analizie konkretnych dowodów, uznając brak ich wiarygodności i mocy dowodowej lub niesłuszne im taką moc przyznając” (zob. postanowienie SN z dnia 23 stycznia 2001 r., IV CKN 970/00, Lex nr 52753; wyrok SN z dnia 6 lipca 2005 r., III CK 3/05, Lex nr 180925). Ponadto Sąd Najwyższy wielokrotnie w swoim orzecznictwie wskazywał, że "jeżeli wnioski wyprowadzone przez sąd orzekający z zebranego materiału dowodowego są logicznie poprawne i zgodne z doświadczeniem życiowym, ocena tego sądu nie narusza przepisu art. 233 § 1 k.p.c. i musi się ostać, choćby z materiału tego dawały się wysnuć również wnioski odmienne. Tylko wówczas, gdy brakuje logiki w wiązaniu wniosków z zebranymi dowodami lub gdy wnioskowanie sądu wykracza poza schematy logiki formalnej albo, wbrew zasadom doświadczenia życiowego, nie uwzględnia jednoznacznych związków przyczynowo-skutkowych, przeprowadzona przez sąd orzekający ocena dowodów może być skutecznie podważona " (Zob. m.in. wyrok SN z 7 października 2005 r., IV CK 122/05, LEX nr 187124).

Należy zatem stwierdzić, iż skuteczne postawienie zarzutu naruszenia przez Sąd I instancji art. 233 § 1 k.p.c. wymaga nie polemiki, lecz wskazania, że Sąd ten uchybił zasadom logicznego rozumowania lub doświadczenia życiowego, to bowiem jedynie może być przeciwstawione uprawnieniu Sądu do dokonania swobodnej oceny dowodów. Nie jest natomiast wystarczające przekonanie strony o innej niż przyjął Sąd doniosłości (wadze) poszczególnych dowodów, ich odmiennej ocenie, niż ocena sądu pierwszej instancji.

W ocenie Sądu Apelacyjnego zarzuty pozwanego nie mają żadnego merytorycznego uzasadnienia, a jedynie charakter polemiki z oceną dokonaną przez Sąd I instancji. Sąd Okręgowy dokonał bowiem wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego zebranego w sprawie i właściwie go ocenił wydając zasadne rozstrzygnięcie na gruncie stanu faktycznego niniejszej sprawy.

Niezależnie od tego, jeżeli chodzi o wysokość zadośćuczynienia, to zgodnie z przesłankami zawartymi we wskazanym wyżej art. 446 § 4 k.c. zadośćuczynienie ma być „odpowiednie”. Ustalenie, jaka kwota w konkretnych okolicznościach jest „odpowiednia”, należy do sfery swobodnego uznania sędziowskiego. Korygowanie przez sąd II instancji zasądzonego zadośćuczynienia może być aktualne tylko wtedy, gdy przy uwzględnieniu wszystkich okoliczności sprawy, mających wpływ na jego wysokość, jest ono niewspółmiernie nieodpowiednie, tj. albo rażąco wygórowane, albo rażąco niskie (vide analogicznie w zakresie oceny naruszenia art. 445 § 1 k.c. wyrok Sądu Najwyższego z 18 listopada 2004 r. I CK 219/04 - LEX 146356). W okolicznościach tej sprawy taka dysproporcja zdaniem sądu odwoławczego nie zachodzi. Rozmiar i trwałość cierpień powódki K. K. (1) spowodowanych zdarzeniem z dnia 28.06.2017 r. zostały ustalone przez Sąd I instancji prawidłowo i znajduje oparcie w wydanych opiniach biegłych. Ponadto zróżnicowanie wysokości przyznanego zadośćuczynienia dla poszczególnych powódek świadczy o zindywidualizowanym podejściu Sądu I instancji do kreślenia właściwego – odpowiedniego poziomu zadośćuczynienia, co tym bardziej świadczy o bezzasadności zarzutu apelacji w tym zakresie.

Z przyczyn przytoczonych powyżej brak jest także podstaw do uwzględnienia zarzutu naruszenia art. 446 § 2 k.c. w zakresie przyznania powódce B. K. renty w kwocie po 450 z miesięcznie.

Oczywiście bezzasadnym jest także zarzut naruszenia art. 481 § 1 k.c. w związku z art. 446 §3 i 4 k.c. poprzez przyjęcie, że kwoty zasądzone tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę przez każdą z powódek jak i kwoty zasądzone dla powódek B. K. i K. K. (2) tytułem stosownego odszkodowania podlegają zasądzeniu z odsetkami od dnia 1 listopada 2018 roku do dnia zapłaty, w sytuacji, gdy winne one być naliczane od dnia wyrokowania – także mając na uwadze trafne ustalenia i rozważania prawne Sądu I instancji.

Wobec braku podstaw do zmiany rozstrzygnięcia w zakresie meritum, brak jest podstaw do korygowania rozstrzygnięcia o kosztach procesu, na podstawie zgłoszonego w apelacji kryterium dostosowania rozliczenia kosztów do skorygowanego rozstrzygnięcia co do meritum na odstawie tejże apelacji.

Dlatego też, Sąd Apelacyjny orzekł jak w pkt 1 sentencji na mocy art. 385 k.p.c., wobec faktu, że wszelkie zarzuty apelacji okazały się bezzasadne.

O kosztach o kosztach postępowania apelacyjnego pomiędzy stronami orzeczono jak w pkt 2 sentencji według zasady odpowiedzialności za wynik postępowania określonej w art. 98 § 1 k.p.c., w zw. z art. 100 zd. 2 k.p.c., a co do wysokości odnośnie zwrotu kosztów zastępstwa, zgodnie z stawkami określonym w § 2 pkt 5 oraz § 10 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia ministra sprawiedliwości 3 października 2016 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2016 r. poz. 1668).

W tym zakresie należy nadto poczynić dodatkowe uwagi.

Po pierwsze, wobec faktu, że w niniejszej sprawie mamy do czynienia z współuczestnictwem formalnym, to dlatego rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego musi odnosić się do rozliczenia tych kosztów relacji pomiędzy pozwanym a odrębnie z każdą z powódek.

Po drugie, powyższa zasada narzuca konieczność obliczenia wartości przedmiotu zaskarżenia (dalej: wpz) apelacji odrębnie względem każdej z powódek.

W tym zakresie istotne są zasady obliczania wpz, analogicznej jak przy obliczaniu wartości przedmiotu sporu.

Art. 19. K.p.c. [Wartość przedmiotu sporu w sprawach majątkowych]

§ 1. W sprawach o roszczenia pieniężne, zgłoszone choćby w zamian innego przedmiotu, podana kwota pieniężna stanowi wartość przedmiotu sporu.

§ 2. W innych sprawach majątkowych powód obowiązany jest oznaczyć w pozwie kwotą pieniężną wartość przedmiotu sporu, uwzględniając postanowienia zawarte w artykułach poniższych.

Art. 20. [Roszczenia akcesoryjne]

Do wartości przedmiotu sporu nie wlicza się odsetek, pożytków i kosztów, żądanych obok roszczenia głównego.

Art. 21. [Kumulacja roszczeń cywilnoprawnych]

Jeżeli powód dochodzi pozwem kilku roszczeń, zlicza się ich wartość.

Art. 22. [Wartość przedmiotu sporu w sprawach o świadczenia powtarzające się]

W sprawach o prawo do świadczeń powtarzających się wartość przedmiotu sporu stanowi suma świadczeń za jeden rok, a jeżeli świadczenia trwają krócej niż rok - za cały czas ich trwania.

Tak więc na ***wpz powódki B. K.*** składają się następujące kwoty :

- 450 zł x 12 = **5.400 zł** (renta)

- procent od kwoty 86.750 zł (zadośćuczynienia) za okres od dnia 1.11.2018 r. – 2.03.2021 r., tj. **13.557,24 zł**

a więc łącznie kwota **18.557,24 zł**

Na **wpż powódki K. K. (1)** składa się:

- 20.000 zł x 12 = **5.400 zł** (zadośćuczynienie)

- procent od kwoty **46.400 zł** (zadośćuczynienie) za okres od dnia 1.11.2018 r. – 2.03.2021 r., tj. 6.580 zł

a więc łącznie kwota **26.580 zł.**

Na **wpż powódki K. K. (2)** składa się:

- procent od kwoty 91.700 zł za okres od dnia 1.11.2018 r. – 2.03.2021 r., tj. **13.834,89 zł**

Tak więc wysokość wpż wobec każdej z powódek **mieści się w zakresie od 10.000 zł do kwoty 50.000 zł, określonego § 2 pkt 5 cyt. wyż. rozporządzenia**, co uzasadniało orzeczenie zwrotu kosztów zastępstwa w postępowaniu apelacyjnym w tej samej wysokości.

SSA Jerzy Bess